

Frank Bold

 MAŁOPOLSKA
W ZDROWEJ ATMOSFERZE

**Kontrola przestrzegania ograniczeń, nakazów
lub zakazów określonych w uchwale
antysmogowej
– aspekt prawny**

r. pr. Miłosz Jakubowski, Fundacja Frank Bold

Uchwała antysmogowa – ograniczenia dla kotłów, kominków i pieców

- **Kotły na paliwa stałe** dostarczające ciepło do instalacji centralnego ogrzewania (uchwała nie wprowadza ograniczeń w zakresie użytkowania kotłów używanych jedynie do podgrzewania wody użytkowej).
- **Kominki, piece na paliwa stałe** wydzielające ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła, bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do cieczy, bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego powietrza.
- Urządzenia, których eksploatacja rozpocznie się po dniu 1 lipca 2017 r. (dzień wejścia w życie Uchwały) **muszą spełniać wymogi ekoprojektu.**
- **Rozpoczęcie eksploatacji – pierwsze uruchomienie w miejscu obecnego użytkowania**

Uchwała antysmogowa – ograniczenia dla paliw stałych

- Uchwała zakazuje stosowania paliw, w których udział masowy węgla kamiennego lub węgla brunatnego o uziarnieniu 0-3 mm wynosi powyżej 15 % - oznacza to **zakaz stosowania mułów węglowych i flotokonzentratów**
- W przypadku mialu i węgla sortymentu niesort należy upewnić się, czy udział masowy węgla o uziarnieniu 0-3 mm wynosi 15% lub mniej.
- Uchwała zakazuje stosowania paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%

Uchwała antysmogowa – wejście w życie

- Urządzenia, których eksploatacja rozpocznie się po dniu 1 lipca 2017 r. (dzień wejścia w życie Uchwały) **muszą spełniać wymogi ekoprojektu.**
- **Rozpoczęcie eksploatacji – pierwsze uruchomienie w miejscu obecnego użytkowania**
- **Kotły pozaklasowe** mogą być eksploatowane do **1 stycznia 2023 r.**
- **Kotły klasy 3 i 4** mogą być eksploatowane do **1 stycznia 2027 r.**
- **Kotły klasy 5** których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 lipca 2017 r. mogą być eksploatowane **bezterminowo**

- **Kominki i piece**, niespełniające wymogów ekoprojektu mogą być eksploatowane **do 1 stycznia 2023 roku** lub **bezterminowo jeżeli spełnią jeden z następujących warunków:** a) będą osiągać sprawność cieplną na poziomie co najmniej 80% lub b) zostaną wyposażone w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu do poziomu zgodnego z ekoprojektem

- **Zakaz stosowania paliw wchodzi w życie 1 lipca 2017 r.**

Uchwała antysmogowa – podmioty zobowiązane do jej przestrzegania

- Uchwała jest wiążąca dla wszystkich podmiotów eksploatujących urządzenia których dotyczy (kotły CO, kominki, piece) – zarówno dla osób fizycznych, jak i przedsiębiorców.
- Art. 96 ust. 8 POŚ – uchwała nie ma zastosowania do instalacji, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia zintegrowanego, pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, albo dokonanie zgłoszenia (zgłoszenie jest wymagane dla instalacji energetycznych o nominalnej mocy cieplnej powyżej 1 MW)

Kontrole palenisk – podstawa prawna

Prawo ochrony środowiska

Art. 379. [Kontrola przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska]

1. Marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta **sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.**

- Zakres przedmiotowy – wszystkie przepisy o ochronie środowiska, nie tylko przepisy POŚ (tak m.in. Gruszecki K., *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, WK2016). Uchwała antysmogowa jest aktem prawa miejscowego a tym samym zawiera przepisy o ochronie środowiska powszechnie obowiązujące na terenie województwa.
- Art. 379 POŚ uprawnia do prowadzenia kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska.

Właściwość organu

- Art. 376 Prawa ochrony środowiska – wójt **jest organem ochrony środowiska**. Art. 378 ust. 3 – wójt jest właściwy w sprawach zwykłego korzystania ze środowiska przez **osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami**.
- **Czy wójt może kontrolować przedsiębiorców?** – budzi to wątpliwości, m. in. w świetle treści art. 378 ust. 3 POŚ (kompetencje wójta ograniczone do osób nieprowadzących działalności gospodarczej).
- Bez wątpienia kontrola działalności przedsiębiorców, niezależnie od jej skali, leży w kompetencji WIOŚ.
- Prowadzenie kontroli u przedsiębiorcy wymaga stosowania ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Kontrola jako obowiązek organu

- Komentatorzy stoją na stanowisku, że przepis art. 379 ust. 1 POŚ został skonstruowany w kategorii obowiązku (Górecki M., Komentarz do art. 379 POŚ [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, C.H. Beck, 2014).
- **Działanie naprawcze wskazane w p. 3.1.1. Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – wprowadzenie ograniczeń w użytkowaniu instalacji na paliwa stałe. Do kontroli realizacji uchwały zobowiązane są jednostki samorządu terytorialnego.**

Upoważnienie pracowników

Prawo ochrony środowiska

Art. 379 (...)

2.Organy, o których mowa w ust. 1, mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych.

- Katalog osób, które można upoważnić jest zamknięty – nie może być to osoba niebędąca pracownikiem (np. zleceniobiorca). **Upoważnienie nie musi być jednorazowe, dopuszczalne jest upoważnienie stałe.**
- Warto w upoważnieniu określić uprawnienia kontrolującego (zgodnie z art. 379 ust. 3).
- Upoważnienie wydaje osoba pełniąca funkcję danego organu (wójta, burmistrza, prezydenta miasta) i jest ważne tylko w czasie pełnienia przez tę osobę tej funkcji. **Z końcem kadencji upoważnienie traci ważność.**

•Przykładowe upoważnienie.

[Wójt/burmistrz/prezydent]

UPOWAŻNIENIE

nr z dnia

Na podstawie art. 379 ust. 1-3 ustawy z dnia – Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z poz.) upoważniam:

[imię, nazwisko, stanowisko]

do sprawowania w imieniu [wójta/burmistrza/prezydenta...] kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska w zakresie przeciwdziałania nielegalnemu spalaniu odpadów oraz w zakresie przestrzegania ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w Uchwale Nr XXXII/452/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (dalej: Uchwała antysmogowa).

Upoważnienie uprawnia w szczególności do:

- 1) wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 - na pozostały teren;
- 2) przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych, w tym pobierania próbek;
- 3) żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego;
- 4) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli, w tym dokumentów wskazanych w § 7 Uchwały antysmogowej.

Upoważnienie obowiązuje od dnia wydania.

[podpis, pieczęć]

Uprawnienia kontrolującego

Prawo ochrony środowiska

Art. 379 (...)

3. Kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:

- 1) **wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części**, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 - na pozostały teren;
- 2) **przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych**;
- 3) **żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego**;
- 4) **żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli**. – dokumenty potwierdzające spełnianie wymogów ekoprojektu lub innych wymogów technicznych

Katalog zamknięty – czynności kontrolującego muszą mieścić się w przyznanym mu tu kompetencjach.

Uprawnienia kontrolującego

- **Kontrola u osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej może być niezapowiedziana.**
- **Udział rzeczoznawcy w kontroli nie jest obowiązkowy.**
- Rzeczoznawcą jest osoba posiadająca specjalistyczną wiedzę. Jej zadaniem jest pomoc kontrolującemu przy wykonywaniu czynności kontrolnych.
- Rzeczoznawca nie musi posiadać odrębnego upoważnienia. Nie może jednak wykonywać czynności kontrolnych samodzielnie, działa jedynie z polecenia kontrolującego.
- Kontrolujący ma prawo podejmować **wszelkie czynności niezbędne do ustalenia stanu rzeczywistego** (art. 379 ust. 3 pkt 2 POŚ) – stanowi do podstawę do **pobrania próbek popiołu z paleniska lub próbek paliwa**.
- Możliwość **wezwania i przesłuchania osób** w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego – zdaniem komentatorów jest to przesłuchanie świadka w rozumieniu KPA – obowiązek protokolowania, odczytania protokołu i odebrania podpisu na protokole (art. 67 i n. KPA).

Obowiązki kontrolowanego

Uchwała antysmogowa §7

Podmiot eksploatujący instalację jest zobowiązany do wykazania spełniania wymagań określonych w niniejszej uchwale poprzez przedstawienie dokumentów potwierdzających spełnienie tych wymagań, w szczególności:

- 1) dokumentacji z badań,
- 2) dokumentacji technicznej urządzenia,
- 3) instrukcji dla instalatorów i użytkowników

Obowiązki kontrolowanego, sankcja karna

Art. 379 ust. 6 POŚ

6. Kierownik kontrolowanego podmiotu oraz kontrolowana osoba fizyczna obowiązani są umożliwić przeprowadzanie kontroli, a w szczególności dokonanie czynności, o których mowa w ust. 3.

- **Utrudnianie przeprowadzenia kontroli stanowi przestępstwo zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3.**

Kodeks karny

Art. 225. [Udaremnianie lub utrudnianie przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska i inspekcji pracy]

§ 1. Kto osobie uprawnionej do przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska lub osobie przybranej jej do pomocy udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Utrudnianie kontroli

- Karalna jest odmowa wpuszczenia na teren posesji, jak również wszelkie utrudnianie podejmowania czynności kontrolnych, w tym utrudnianie pracy rzeczoznawcy.
- Przykładowe przejawy utrudniania:
 - **Odmowa dopuszczenia do paleniska**
 - **Utrudnianie pobrania próbki**
 - **Odmowa wydania dokumentów lub podania wymaganych informacji**
 - **Odwracanie uwagi kontrolującego i czyszczenie paleniska**
- Kontrolowanego należy powiadomić o sankcji karnej, jeżeli nadal będzie utrudniał prowadzenie kontroli, należy na miejsce zdarzenia wezwać Policję.
- Dowody: zeznania świadków, protokół, protokół policji.
- Konieczna akcja informacyjna – brak wiedzy co do uprawnień kontrolujących. W internecie pojawiają się informacje, że strażnik miejski lub urzędnik nie może prowadzić kontroli bez sądowego nakazu.

Sporządzenie protokołu

Prawo ochrony środowiska

Art. 380. [Protokół czynności kontrolnych]

1. Z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kierownikowi kontrolowanego podmiotu lub kontrolowanej osobie fizycznej.
2. Protokół podpisują kontrolujący oraz kierownik kontrolowanego podmiotu lub kontrolowana osoba fizyczna, którzy mogą wnieść do protokołu zastrzeżenia i uwagi wraz z uzasadnieniem.
3. W razie odmowy podpisania protokołu przez kierownika kontrolowanego podmiotu lub kontrolowaną osobę fizyczną kontrolujący umieszcza o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może, w terminie 7 dni, przedstawić swoje stanowisko na piśmie wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, staroście lub marszałkowi województwa

Przekazanie sprawy WIOŚ

Art. 379 ust. 5 POŚ

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta lub marszałek województwa występują do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

W zakresie kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej WIOŚ nie jest uprawniony do prowadzenia kontroli u osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej.

Ustawa o inspekcji ochrony środowiska

- Art. 2 ust. 1. Do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska należy:
 - 1) kontrola podmiotów korzystających ze środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (**przedsiębiorcy**)
- Art. 2 ust. 1 pkt 17 UIOS – współdziałanie w zakresie ochrony środowiska z innymi organami kontroli, organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości, innymi organami administracji państwowej i organami samorządu terytorialnego.

Kontrola u przedsiębiorców

- Wątpliwości czy wójt może kontrolować przedsiębiorców.
- W przypadku kontroli u przedsiębiorców stosuje się przepisy ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (art. 77 – 84d ustawy).
- **Zawiadomienie o kontroli** (kontrola może być przeprowadzona nie wcześniej niż 7 i nie później niż 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia)
- **Zawiadomienie zawiera**
 - oznaczenie organu
 - datę i miejsce wystawienia
 - oznaczenie przedsiębiorcy
 - wskazanie zakresu przedmiotowego kontroli
 - podpis osoby upoważnionej do zawiadomienia
- **Kontrola może być niezapowiedziana jeżeli:**
 - przeprowadzenie kontroli jest niezbędne dla przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia (...) lub zabezpieczenia dowodów jego popełnienia;
 - przeprowadzenie kontroli jest uzasadnione bezpośrednim zagrożeniem życia, zdrowia lub środowiska naturalnego;

..... dnia _ . _ . _ . r.

.....
.....
.....

ZAWIADOMIENIE o zamiarze wszczęcia kontroli

Działając na podstawie art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 672, z późn. zm.) zawiadamiam, że *[wójt, burmistrz, prezydent ...]* za pośrednictwem upoważnionego *[funkcjonariusza straży gminnej / pracownika urzędu gminy]* zamierza wszcząć kontrolę:

[oznaczenie przedsiębiorcy] w zakresie przestrzegania ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w Uchwale Nr XXXII/452/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

Pouczenie:

Kontrolę wszczyna się nie wcześniej niż po upływie 7 dni i nie później niż przed upływem 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli. Jeżeli kontrola nie zostanie wszczęta w terminie 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia, wszczęcie kontroli wymaga ponownego zawiadomienia (art. 79 ust. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej).

Na wniosek przedsiębiorcy kontrola może być wszczęta przed upływem 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia (art. 79 ust. 5 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej).

.....
(podpis i pieczęć organu)

Nakaz wstrzymania działalności gospodarczej

Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej

Art. 78. [Wstrzymanie wykonywania działalności gospodarczej]

1. W razie powzięcia wiadomości o wykonywaniu działalności gospodarczej niezgodnie z przepisami ustawy, a także w razie stwierdzenia: zagrożenia życia lub zdrowia, niebezpieczeństwa powstania szkód majątkowych w znacznych **rozmiarach lub naruszenia środowiska w wyniku wykonywania tej działalności**, wójt, burmistrz lub prezydent miasta niezwłocznie zawiadamia właściwe organy administracji publicznej.
2. Zawiadomione organy niezwłocznie powiadamiają wójta, burmistrza lub prezydenta miasta o podjętych czynnościach.
3. **W przypadku braku możliwości zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może nakazać, w drodze decyzji, wstrzymanie wykonywania działalności gospodarczej na czas niezbędny, nie dłuższy niż 3 dni.**
4. Decyzji nakazującej wstrzymanie wykonywania działalności gospodarczej w razie stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia, niebezpieczeństwa powstania szkód majątkowych w znacznych rozmiarach lub naruszenia środowiska w wyniku wykonywania tej działalności nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

Nakaz wstrzymania działalności gospodarczej

- **Przesłanka – brak możliwości zawiadomienia.** Obecnie nie występuje? (poza stanami wyjątkowymi).
- Komentatorzy (Kosikowski C.) wskazują, że **przesłanką może być np. okres wolny od pracy, albo niepewność co do właściwości organu, który należy zawiadomić.**

Naruszenie uchwały antyśmogowej jako wykroczenie

Prawo ochrony środowiska

Art. 334. [Brak przestrzegania ograniczeń, nakazów lub zakazów określonych w uchwale antyśmogowej]

Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.

- Grzywna za popełnienie wykroczenia może wynieść **od 20 do 5000 zł** (art. 24 Kodeksu wykroczeń) o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej.

Wójt jako oskarżyciel publiczny

Art. 379 ust. 4 POŚ

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta, starosta, marszałek województwa lub osoby przez nich upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

- Jeżeli kontroli dokonuje straż gminna, uprawnienie do złożenia wniosku o ukaranie wynika z ustawy o strażach gminnych.
- Prawo i obowiązki oskarżyciela publicznego w postępowaniach o wykroczenie regulują przepisy Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.
- Przykładowy wniosek o ukaranie.

Wniosek o ukaranie

Art. 57 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia

§ 2. Wniosek o ukaranie powinien zawierać: 1) imię i nazwisko oraz adres obwinionego, a także inne dane niezbędne do ustalenia jego tożsamości;

2) określenie zarzucanego obwinionemu czynu ze wskazaniem miejsca, czasu, sposobu i okoliczności jego popełnienia;

3) wskazanie dowodów;

4) imię i nazwisko oraz podpis sporządzającego wniosek, a także adres gdy wniosek pochodzi od pokrzywdzonego.

§ 3. Wniosek o ukaranie składany przez oskarżyciela publicznego powinien ponadto zawierać wskazanie:

1) przepisów, pod które zarzucany czyn podpada;

2) miejsca zatrudnienia obwinionego oraz, w miarę możliwości, danych o jego warunkach materialnych, rodzinnych i osobistych;

3) pokrzywdzonych, o ile takich ujawniono;

4) wysokości wyrządzonej szkody;

5) stanowiska osoby sporządzającej wniosek;

6) sądu właściwego do rozpoznania sprawy;

7) danych dotyczących uprzedniego skazania obwinionego za podobne przestępstwo lub wykroczenie, jeżeli oskarżyciel powołuje się na tę okoliczność.

(recydywa - art. 38 k.w.: ukaranemu co najmniej dwukrotnie za podobne wykroczenia umyślne, który w ciągu dwóch lat od ostatniego ukarania popełnia ponownie podobne wykroczenie umyślne, można wymierzyć karę aresztu, choćby było zagrożone karą łagodniejszą)

Smogowice, dnia 12 lutego 2018 r.

[nazwa i adres podmiotu
uprawnionego do wniesienia
wniosku o ukaranie]

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w Smogowicach
Wydział I Karny
ul. Sądowa 1
99-999 Smogowice
[dokładna nazwa i adres sądu
rejonowego właściwego miejscowo do
rozpoznania wniosku o ukaranie]

[znak sprawy]

WNIOSEK O UKARANIE

Na podstawie art. 57 § 1 k.p.w. wnoszę o ukaranie:

Jan Smogowego s. Zygmunta i Marii, ur. 12 czerwca 1979 r. w Smogowicach, zam. w Smogowicach przy ul. Pyłowej 12, legitymującego się dowodem osobistym nr ZZC200229 wydanym przez Wójta Gminy Smogowice, kawalera, prowadzącego własną działalność gospodarczą, uzyskującego miesięczny dochód w kwocie 3500 zł netto.

za to, że

w dniu 7 stycznia 2018 r. około godziny 18.30 w Smogowicach przy ul. Pyłowej 12 spalał w kotle dostarczającym ciepło do systemu centralnego ogrzewania paliwo, w którym udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu 0-3 mm wynosił powyżej 15%,

tj. za wykroczenie określone w art. 334 w zw. z art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2017 poz. 519, t.j.) oraz § 3 uchwały nr XXXII/452/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (DZ. URZ. WOJ 2017 poz. 787).

W dniu 7 stycznia 2018 r. około godziny 12 sąsiad obwinionego, Tadeusz Praworządny, zauważył unoszący się czarny dym z komina domu obwinionego przy ul. Pyłowej 12 w Smogowicach. O fakcie tym poinformował Urząd Gminy [zeznania świadka: k. 2].

Urzednicy gminni, Maria Powietrzna i Mariusz Przeciąg, którzy udali się na kontrolę ujawnili ok. godz. 14.30 w domu obwinionego znaczne zapasy paliwa – mułu węglowego, którym w tym dniu palił w kotle Jan Smogowy [zeznania świadków: k. 4-5].

W związku z tym, że zgodnie z § 2 uchwały nr XXXII/452/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2018 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. U. Woj. Małopolskiego 2017 r. poz. 787), zakazanym jest na terenie gminy Smogowice m.in. spalanie w kotłach dostarczających ciepło do systemu centralnego ogrzewania paliw, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu 0 – 3 mm wynosi powyżej 15%, urzednicy pobrali próbki paliwa używanego przez Jana Smogowego z kotła i przekazała do analizy biegłym z Akademii Górniczo Hutniczej w Krakowie [protokół kontroli: k. 6-7].

Biegli ustalili, w opinii z dnia 5 lutego 2018 r., że w składzie przekazanych im próbek udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu 0 – 3 mm wynosił 95,4% [opinia biegłych: k. 10-15].

Jan Smogowy w złożonych przez siebie wyjaśnieniach w dniu 8 stycznia 2018 r. przyznał się do używania paliwa, w którym udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu 0-3 mm wynosił powyżej 15%, do ogrzewania domu, podkreślając, że taki opał jest znacznie tańszy, a on nie po to tak ciężko pracuje, żeby palić pieniędzmi w piecu [wyjaśnienia obwinionego: k. 8 – 9].

Oznacza to, że Jan Smogowy naruszył zakaz, o którym mowa w § 3 wspomnianej uchwały Sejmiku Województwa i tym samym zrealizował znamiona wykroczenia opisanego w art. art. 334 w zw. z art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2017 poz. 519, t.j.).

[stanowisko i podpis osoby
upoważnionej do
sporządzenia wniosku]

Załączniki:

1. Lista świadków.
2. Odpis wniosku o ukaranie dla obwinionego.

Kontrola prowadzona przez straż gminną

- Inaczej niż w przypadku nielegalnego spalania odpadów, straż gminna **nie jest uprawniona do nakładania grzywny w drodze mandatu karnego** za nieprzestrzeganie uchwały antysmogowej.
- Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego nie zawiera uprawnienia do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenie określone w art. 334 POŚ.
- **Grzywna nałożona przez funkcjonariusza straży gminnej w drodze mandatu karnego zasila budżet gminy.**
- **Należy postulować niezwłoczną zmianę rozporządzenia w tym zakresie.**

Przesłanki nałożenia mandatu karnego

Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

Art. 97. [Nałożenie grzywny w drodze mandatu. Odmowa przyjęcia mandatu]

§ 1. W postępowaniu mandatowym, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, funkcjonariusz uprawniony do nakładania grzywny w drodze mandatu karnego może ją nałożyć jedynie, gdy:

- 1) **schwytano sprawcę wykroczenia na gorącym uczynku lub bezpośrednio po popełnieniu wykroczenia,**
- 2) stwierdzi popełnienie wykroczenia naocznie pod nieobecność sprawcy, a nie zachodzi wątpliwość co do sprawcy czynu,
- 3) stwierdzi popełnienie wykroczenia za pomocą przyrządu kontrolno-pomiarowego lub urządzenia rejestrującego, a sprawca nie został schwytyany na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem, i nie zachodzi wątpliwość co do sprawcy czynu

- w tym także, w razie potrzeby, po przeprowadzeniu w niezbędnym zakresie czynności wyjaśniających, podjętych niezwłocznie po ujawnieniu wykroczenia. Nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego nie może nastąpić po upływie 14 dni od daty ujawnienia czynu w wypadku, o którym mowa w pkt 1, 90 dni w wypadku, o którym mowa w pkt 2, oraz 180 dni w wypadku, o którym mowa w pkt 3.

§ 2. Sprawca wykroczenia może odmówić przyjęcia mandatu karnego.

§ 3. Funkcjonariusz nakładający grzywnę obowiązany jest określić jej wysokość, wykroczenie zarzucone sprawcy oraz poinformować sprawcę wykroczenia o prawie odmowy przyjęcia mandatu karnego i o skutkach prawnych takiej odmowy.

Jeżeli nie ma straży gminnej

- Brak straży gminnej nie uniemożliwia przeprowadzenie kontroli. Wszystkie uprawnienia kontrolującego określone w art. 379 POŚ może wykonywać **pracownik urzędu gminy**.
- **Kontrolującym nie może być osoba, która nie jest związana stosunkiem pracy.**
- **Kontrolujący niebędący strażnikiem nie może nałożyć mandatu karnego.**
- Jeżeli kontrolujący niebędący strażnikiem ujawni wykroczenie, wójt powinien złożyć wniosek o ukaranie do sądu w trybie art. 379 ust. 4 POŚ.
- Grzywna nałożona przez sąd na skutek wniosku o ukaranie **nie zasila budżetu gminy**.

Badanie laboratoryjne próbek - koszty

- W przypadku nieprzestrzegania uchwały antyśmogowej zasadne będzie pobieranie próbek paliwa pod kątem zawartości uziarnienia 0-3 mm (węgiel) i wilgotności (biomasa)
- Pracownik lub strażnik upoważniony do poboru próbek powinien zostać przeszkolony przez właściwą jednostkę badawczą lub powinien mu towarzyszyć rzeczoznawca.
- Pobieranie próbek popiołu ma znaczenie przy kontroli spalania odpadów.
- Obecne przepisy nie dają gminie jasnej podstawy do domagania się zwrotu kosztów badań laboratoryjnych próbek z palenisk.
- Takie uprawnienie przysługuje inspekcji ochrony środowiska.
- Praktyka z pobierania próbek popiołu do badań pod kątem spalania odpadów:
- Wodzisław Śląski – wezwania do zapłaty powołując się na art. 322 Prawa ochrony środowiska - Do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Nie skierowano pozwów do sądu. Takie roszczenie ze strony gminy jest wątpliwe.

Badanie próbek przez WIOŚ?

- Art. 379 ust. 5 POŚ – wystąpienie do WIOŚ do podjęcia działań jeżeli w wyniku kontroli zostanie stwierdzone naruszenie przepisów o ochronie środowiska **lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić.**

Obowiązki IOŚ:

- Art. 2 ust. 1 pkt 17 UIOŚ – współdziałanie w zakresie ochrony środowiska z innymi organami kontroli, organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości, innymi organami administracji państwowej i organami samorządu terytorialnego.
- art. 2 ust. 1 pkt 18 UIOŚ – wykonywanie innych zadań określonych odrębnymi przepisami.
- WIOŚ nie jest uprawniona do kontrolowania osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej w zakresie przestrzegania uchwały antysmogowej.

Badanie próbek przez WIOŚ?

Art. 18 UIOŚ

Ust. 1 Koszty analiz i wykonywania pomiarów, w tym pobierania próbek, na podstawie których stwierdzono naruszenie wymagań ochrony środowiska, ponoszą jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne, których działalność jest źródłem naruszania tych wymagań

(...) ust. 2 Wysokość kosztów, o których mowa w ust. 1 i 1a, ustala, w drodze decyzji, organ Inspekcji Ochrony Środowiska stwierdzający naruszenie wymagań ochrony środowiska albo dokonujący oszacowania wielkości emisji z instalacji albo z operacji lotniczej.

Zwrot kosztów badań to:

- Bardziej dotkliwa sankcja dla spalającego odpady
- Możliwość przeprowadzenie większej ilości kontroli bez nadwyżęzania budżetu gminy

Kompetencje nadzorcze wójta

Niezależnie od kar za spalanie odpadów, wójtowi przysługują kompetencje nadzorcze:

Art. 363 POŚ

1. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działanie negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do:

- 1) ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia;
 - 2) przywrócenia środowiska do stanu właściwego.
2. Przepisy art. 362 ust. 2-5 stosuje się odpowiednio.

Art. 362 ust. 3 POŚ - W przypadku braku możliwości nałożenia obowiązku podjęcia działań, o których mowa w ust. 1, organ ochrony środowiska może zobowiązać podmiot korzystający ze środowiska **do uiszczenia na rzecz budżetów właściwych gmin**, z zastrzeżeniem ust. 4, **kwoty pieniężnej odpowiadającej wysokości szkód wynikłych z naruszenia stanu środowiska.**

Kompetencje nadzorcze wójta

W decyzji należy określić:

- Zakres ograniczenia oddziaływania na środowisko lub stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko.
- Czynności zmierzające do ograniczenia oddziaływania na środowisko lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego.
- Termin wykonania obowiązku.

Konieczne wykazanie, że eksploatacja instalacji bądź urządzenia powoduje negatywne (czyli ujemne, szkodliwe) oddziaływanie na środowisko, w istocie pogarszając jego stan.

„Negatywne” oddziaływanie to oddziaływanie prowadzące do ujemnych skutków, **niekoniecznie niezgodne z prawem.**

Kompetencje nadzorcze wójta

Art. 368 ust. 2 POŚ

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, wstrzymać użytkowanie instalacji lub urządzenia, jeżeli osoba fizyczna nie dostosowała się do wymagań decyzji, o której mowa w art. 363.

Dziękuję za uwagę

